

Univerzitet Crne Gore
Fakultet političkih nauka

Uvod u komunikologiju

Deveto predavanje – *Komunikacija u masovnim medijima II*

Teorije masovne komunikacije II

Teorija medija i tehnološki determinizam Maršala Mekluana

Maršal Mekluan

- Mediji su **produžeci ljudi** (doslovno su ekstenzije vida i sluha kroz vrijeme i prostor) i ostavljaju trajne i važne posljedice po čovjeka i njegovu okolinu.

Maršal Mekluan

- Njegova najpoznatija izjava je da je **medij poruka**
- To znači da mediji transformišu naše iskustvo i da je **to daleko važnije od konkretnih poruka** i sadržaja koji se plasiraju putem medija. Tehnologija određuje, determiniše iskustvo.
- Društva su uvijek bila oblikovana više **prirodom** medija kojim su njegovi članovi komunicirali, nego samim **sadržajem** komunikacije.

Maršal Mekluan

- Mekluan je definisao četiri ključna vremenska razdoblja u kojima su ljudskom komunikacijom dominirali različiti mediji, tj. različita čula

PLEMENSKO DOBA – ključni komunikacijski alat je GOVOR

DOBA PISMA – čitanje je ključni alat

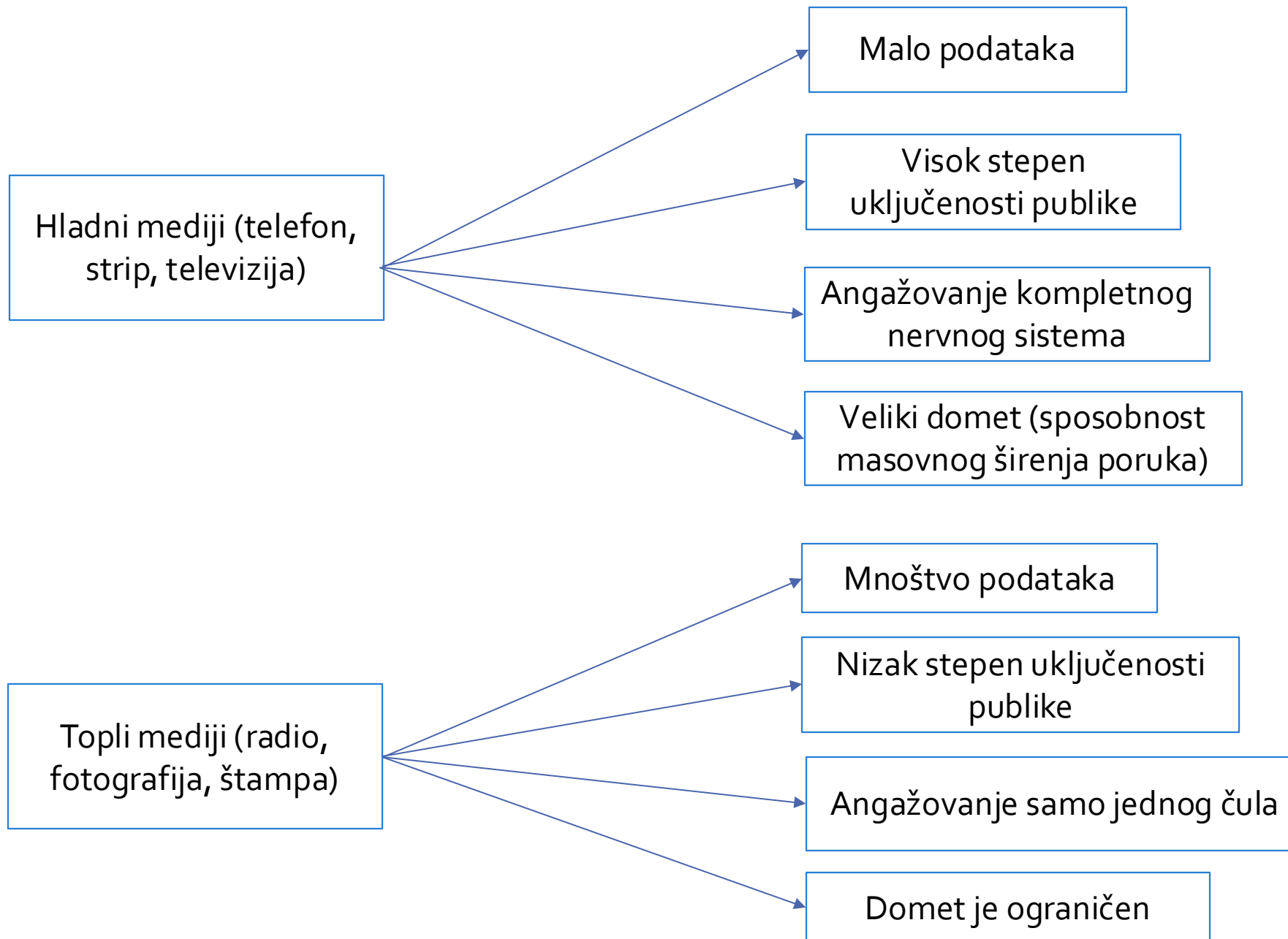
DOBA ŠTAMPE - dominira pisanje

ELEKTRONSKO DOBA - dominiraju sva čula, kompletan nervni sistem se angažuje

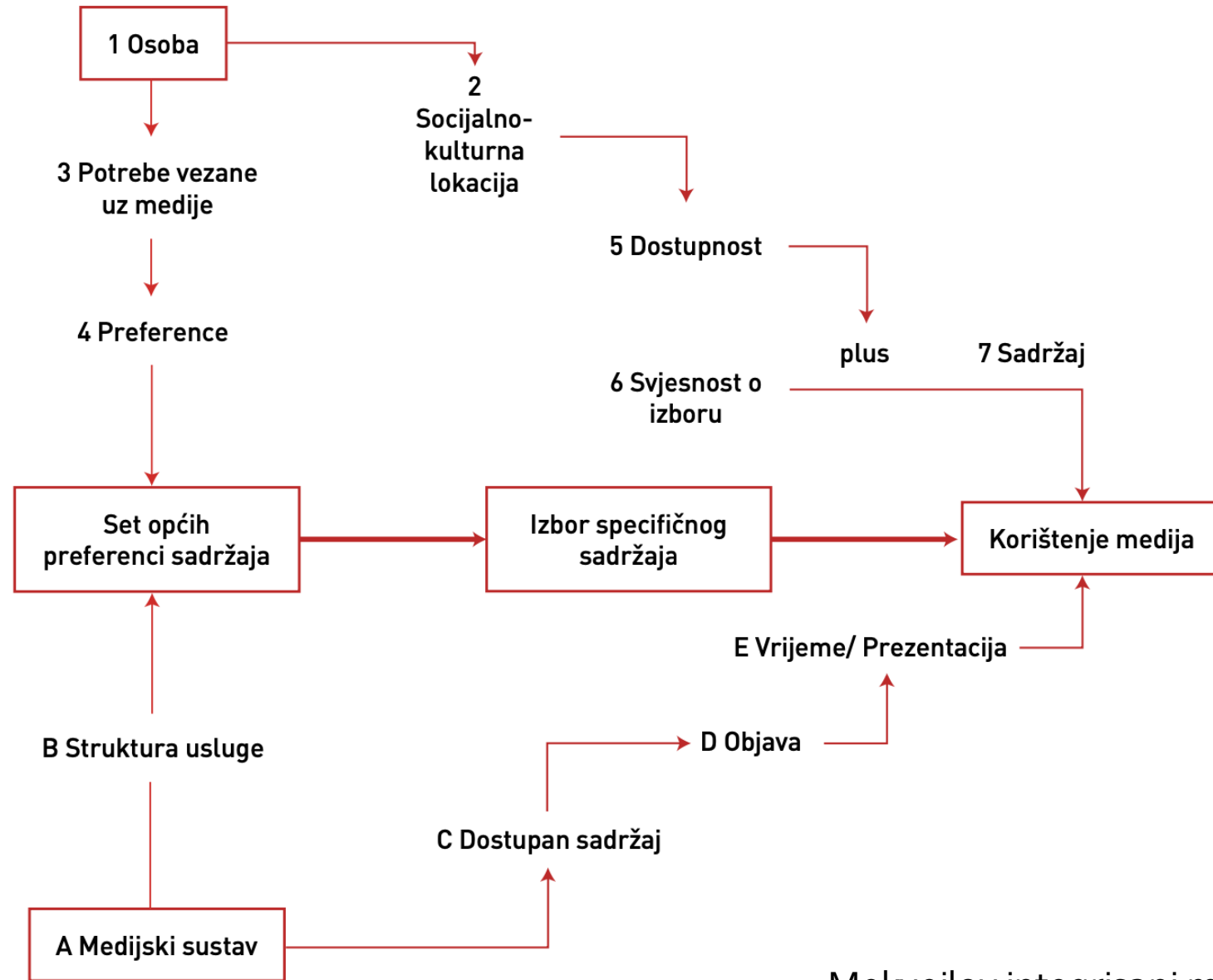
Četiri ključna doba prema dominaciji određenih medija,
odnosno čula (Maršal Mekluan)

Maršal Mekluan

- Mekluan tvrdi da moderni mediji omogućavaju komunikaciju svih sa svima, bez obzira na vrijeme i mjesto i na fizičku distancu
- Mekluan je taj umreženi svijet elektronskih medija nazvao **globalnim selom**

Teorija koristi i zadovoljstva (*Uses and Gratification Theory*)

PUBLIKA

Mekvejlø integrirani model medijskog izbora
(Čerepinko 2011, 144)

Četiri teorije štampe

Četiri teorije štampe

Liberalna

Autoritarna

Komunistička

Teorija društvene odgovornosti

Liberalna i autoritarna teorija

- Međusobno suprotstavljene
- Liberalna teorija se zasniva na minimalnom učešću države u regulisanju medija, a autoritarna na dominantnom
- Ovu teoriju karakteriše tzv. samoregulišuće tržište ideja
- **Paralela sa laissez-faire doktrinom.**
- **Autoritarna teorija** svojstvena je autoritarnim društvima ili diktaturama, a počiva na postojanju različitih oblika kontrole medija (cenzura, propisi i dozvole i sl.) kako bi se zaštitila vladajuća elita

Komunistička teorija

- U njoj mediji šire isključivo stavove i informacije komunističke partije, čime se sprečava bilo kakav dijalog i rasprava o pojedinim društvenim pitanjima
- Razlika između autoritarne i komunističke teorije?

Teorija društvene odgovornosti

- **Teorija društvene odgovornosti**, polazi od liberalnih vrijednosti, ali naročito ističe koncept **odgovornosti**
- **Hačinsova komisija o slobodi štampe** 1947. godine u SAD-u
- Komisiju je osnovala grupa čikaških intelektualaca koji su istraživali najpovoljniji model odnosa između medija i države
- Preovladalo je mišljenje da **država treba da ima minimalan uticaj, a da je potrebno da se mediji samoregulišu**

Teorija društvene odgovornosti medija

- Prema ovoj teoriji, mediji treba da imaju sljedeće karakteristike:
 1. Profesionalne standarde i etiku;
 2. Treba da nadziru rad institucija;
 3. Da predstavljaju glas zajednice i podstiču pluralizam;
 4. Da se kontrolišu samoregulacijom, a ne državnom regulacijom;
 5. Da služe javnom interesu.